

Framtidens idrottsanläggningar i Trelleborgs kommun

Utredning av kommunens anläggningar

Sammanfattning

Kultur- och fritidsförvaltningen har fått i uppdrag av Fritidsnämnden att genomföra en analys av kommunens bestånd av idrottsanläggningar. Syftet är att få en aktuell nulägesbild samt information om framtidens behov av anläggningar för fritidslivet i kommunen.

Analysen är genomförd av Fritidsenheten på Kultur- och fritidsförvaltningen. Information har inhämtats av kommunens idrotts- och fritidsföreningar.

Innehåll

Framtidens idrottsanläggningar i Trelleborgs kommun	1
Utredning av kommunens anläggningar.....	1
Sammanfattning.....	1
Del 1 – Utgångspunkter för Trelleborgs idrotts- och fritidsliv	2
Fritidsnämnden i Trelleborgs kommun	2
Befolkningsmål och prognoser.....	2
Idrotts- och fritidsliv i Trelleborgs kommun.....	5
Fritidsnämndens stöd till föreningslivet.....	6
Samverkan.....	8
Ägande	9
Del 2 - Framtidens anläggningar.....	11
Vem ska vi skapa vi anläggningarna för?	11
Stadsplanering.....	11
Tillgänglighet	12
Jämställdhet	12
Miljö och klimat.....	13
Typer av idrottsanläggningar	13
Elitidrottens anläggningar	17
Del 3 – Framtiden i Trelleborgs kommun	18
Hur ska Fritidsnämnden arbeta med anläggningsfrågan?	18
Hur bör anläggningsbeståndet utvecklas och var?	18
Sammanfattning.....	22

Del 1 – Utgångspunkter för Trelleborgs idrotts- och fritidsliv

Fritidsnämnden i Trelleborgs kommun

Enligt Fritidsnämndens reglemente har nämnden bland annat i uppdrag att främja idrotts- och fritidsverksamhet inom kommunen. Tillsammans med föreningar som är verksamma inom idrotts- och fritidsområdet ska Fritidsnämnden bidra till att stimulera den verksamhet de bedriver. För att dessa uppdrag ska realiseras så ansvarar fritidsnämnden också för att behovet av verksamhetsytor på kommunens anläggningar och lokaler för idrotts- och fritidsverksamhet tillgodoses. Anläggningsfrågan är central för fritidsnämnden.

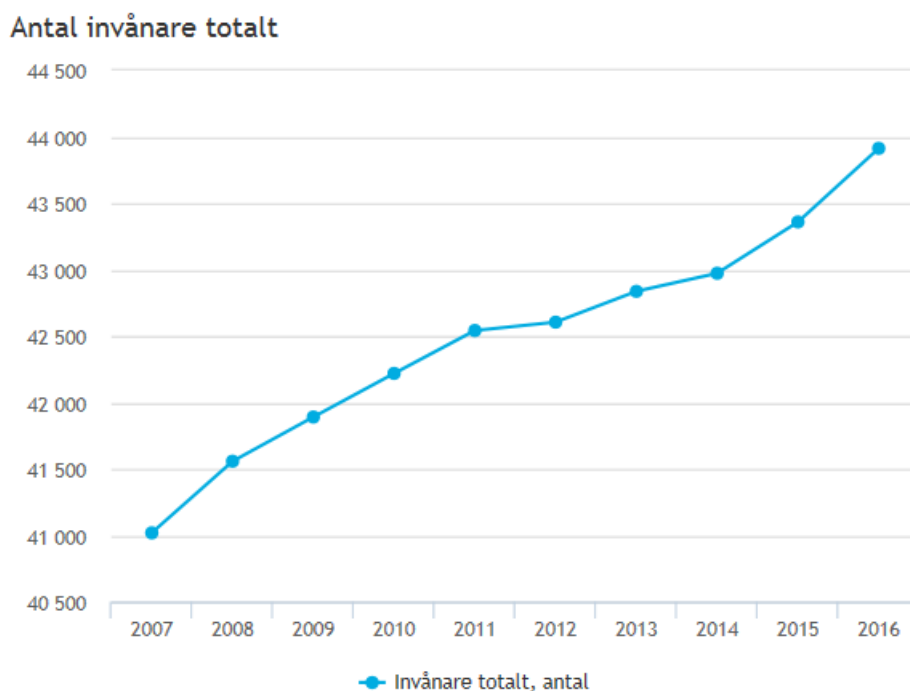
I de idrotts- och fritidspolitiska mål som antogs 6 december 2016 av fritidsnämnden lägger nämnden vikt vid att, i samverkan med föreningar, hitta finansieringsformer och samverkansformer som utvecklar utbudet av anläggningar och funktioner. Fritidsnämnden påtalar också i målen att det är av stor vikt att arbeta för att få fler Trelleborgare aktiva. Det finns ett stort mervärde i att utveckla och erbjuda ett brett och inkluderande fritidsutbud. Det har stor betydelse för delaktighet, integration och Trelleborgarnas folkhälsa. Dessutom bidrar ett rikt idrotts- och föreningsliv till attraktiviteten i kommunen och därmed kommunens övergripande vision.

Befolkningsmål och prognoser

Trelleborgs kommun ökar. Fram till 2028 ska kommunen uppnå befolkningsmålet på 50 000 invånare. För att kunna ge bästa service till befintliga och nya medborgare behöver Fritidsnämnden under de kommande åren arbeta aktivt med anläggningsfrågan. Det gäller lokaler för idrott såväl som fritidsverksamhet. Befolkningen ökar och skapar förväntningar på utbyggnad och nybyggnation av anläggningar.

Två utmaningar kan identifieras gällande den demografiska utvecklingen; först och främst är det en befolkningspyramid som kommer att bestå av fler äldre och färre ungdomar. Föreningsverksamheten och de anläggningar som kommunen ska erbjuda behöver anpassa sig efter detta. Dessutom är det urbaniseringstrenden som är ett faktum globalt, nationellt och lokalt. I Trelleborgs kommuns befolkningsmål om 50 000 invånare 2028 är planen att 75% ska tillkomma i huvudorten Trelleborg och 25% på landsbygden.

Antal invånare i Trelleborgs kommun 2007-2016

Källa: Kolada

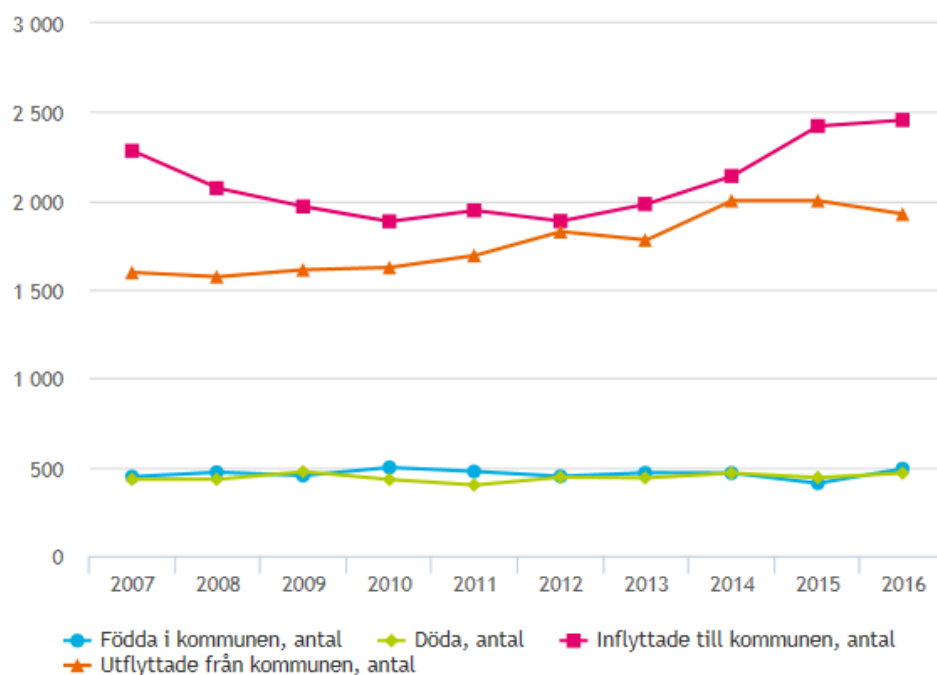
Under 2016 passerade Trelleborgs kommun 44 000 invånare. Det är en positiv utveckling med en ökande befolkning. Nya Trelleborgare och redan boende i kommunen ska kunna erbjudas bra möjligheter till en meningsfull fritid. Tillsammans med skolor och möjligheter till pendling, är kultur- och fritidsutbudet viktiga parametrar när människor väljer boendeort. Ett rikt kultur och fritidsliv skapar attraktivitet.

I kommunen idag finns ett stort anläggningsbestånd, men det finns enligt föreningar, skola och andra aktörer inte tillräckligt för att deras behov ska uppfyllas. Med en ökad befolkning ökar kraven ytterligare och förväntningarna på anläggningsbeståndet blir högre.

Befolkningstillväxten är ett faktum då inflyttningar ökar och utflyttning nu börjar minska.

Befolkningsutveckling Trelleborg 2007-2016

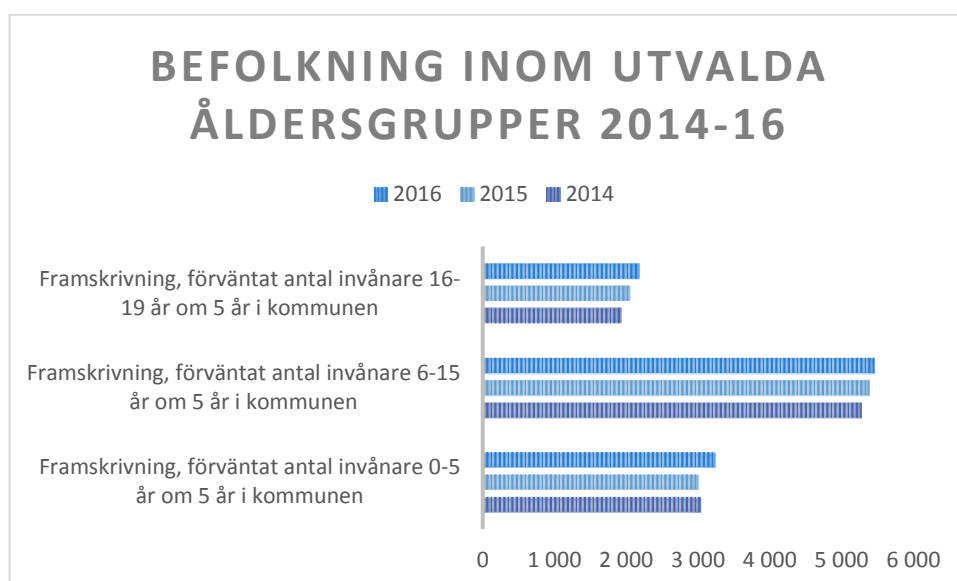
Befolkningsutveckling

Källa: Kolada

Nedan finns en illustration över förväntat antal invånare 0-19 år om en 5-års period. Denna del av befolkningen är den grupp som fritidsnämndens verksamheter primärt riktar sig mot.

Befolkning, Trelleborg inom utvalda åldersgrupper

Källa: Kolada

Det är tydligt att inom en femårsperiod kommer gruppen 0-19 öka, inte markant, men tillräckligt för att anta att behovet av anläggningar kommer att öka.

Idrotts- och fritidsliv i Trelleborgs kommun

Det är viktigt att poängtera att kommuner i Sverige är de aktörer som drar det i särklass tyngsta lasset när det gäller att förse svenskar med anläggningar för att utöva sina idrotter. Det har traditionellt sett varit så och det ser inte ut att ändras väsentligt just nu.

Formerna för hur människor idrottar har förändrats, synen på tävling och träning förändras kontinuerligt och idrotter ökar och minskar i popularitet beroende av olika faktorer. Detta gör det komplicerat för kommuner att i långsamma kommunala byggprojekt ta rygg på en föränderlig värld. Oavsett nivå på utövande så är anläggningar en förutsättning. Det finns ett stort behov av anläggningar inom många idrotter.

Nationellt och lokalt finns det bevis på att barn och unga slutar vara aktiva i de tidiga tonåren. Riksidrottsförbundet har identifierat en puckel vid 11 års ålder, då är barn mest aktiva, sedan går kurvan nedåt. Inte förrän i 35-40 års åldern kommer det en ny puckel med ökad aktivitet, de som återvänder till idrottsrörelsen då gör det ofta som ledare. Aktivitetsnivån går sedan nedåt igen efter 40. Föreningar rapporterar dessutom att det är allt svårare att rekrytera till styrelser och inte minst finns det stora problem med att hitta ideella ledare till många idrotter. I Trelleborgs kommun är man inte på något sätt förskonade denna utveckling.

Trots minskad aktivitet och minskat föreningsengagemang så genomför varje år barn och unga (4-20 år) i Trelleborgs kommun mer än 300 000 deltagartillfällen och mer än 70% av barn och unga är med i en eller flera föreningar. Föreningarna genomför årligen en rad stora arrangemang som sätter Trelleborg på kartan och i kommunen finns dessutom föreningar som tävlar på elitnivå inom flera idrotter vilket också skapar positiv uppmärksamhet för kommunen.

En enkät som kommunen skickade ut till föreningar under 2016 om ledarbehov och ledarskap visade att ca 60% av ledarna i kommunens föreningar var utbildade. Detta är en imponerande siffra som visar att det finns hög kvalitet på det utbud som finns i kommunen. Trots de problem som rapporteras.

Nedan är de 15 största föreningarna som får bidrag från Fritidsnämnden, i storleksordning (enligt bidragsansökan VT 2017);

15 största föreningarna i Trelleborgs kommun (antal aktiva 4-20 år)

Idrott	Förening	Antal aktiva (4-20 år)
Simning	Trelleborg Sim	677

Fotboll	Trelleborgs FF	474
Fotboll	FC Trelleborg	286
Gymnastik	Träningscentret	271
Innebandy	Palmstadens IK	263
Ishockey	Trelleborgs Ishockeyförening	258
Gymnastik	Östra Torps Gymnastikförening	257
Gymnastik	Trelleborg Gymnastic & Dance	256
Fotboll	Gislövs IF	229
Rugby	Pingvin Rugby Club	219
Handboll	Trelleborgs HBK – ungdom	206
Konståkning	Trelleborgs Konståkningsklubb	187
Fotboll	Anderslövs BoIK	151
Fotboll	IFK Trelleborg fotboll	134
Scouting	Trelleborgs Scoutkår	126

Tabellen ovan visar på den bredd som finns i kommunen. Det är en stor variation bland de 15 största föreningarna. I kommunen finns mer än 35 olika idrotter representerade i mer än 100 föreningar. Bredden är en styrka då barn och unga i kommunen kan välja och vraka bland aktiviteter. Men det är också ett bekymmer eftersom kommunen måste husera många olika idrotter i många olika anläggningar. Det finns inte möjlighet att fokusera på utveckling av en viss typ av idrottsyta, detta skulle då ske på bekostnad av andra idrotter som skulle riskera minska.

Allt eftersom kommuninvånarna blir fler och föreningar växer och utvecklar sina verksamheter skapas nya behov. I dagsläget finns det inga möjligheter för vissa föreningar att växa då det inte finns några nya träningstider att tillgå och alla befintliga grupper är fulla. Detta är ett stort problem som hindrar befintliga föreningar från att växa och som gör det svårt för nya föreningar att starta ny verksamhet.

Föreningar rapporterar också att de förlorar aktiva när man inte kan erbjuda bra tider. Vissa föreningar har uppskattat detta tapp till så mycket som 10 %. En del föreningar har dessutom rapporterat ett tapp av ungdomar som vill satsa på sin idrott till andra kommuner där det finns bättre förutsättningar för den specifika idrotten. Det samma gäller för ledare som föreningar förlorar på grund av dåliga träningstider.

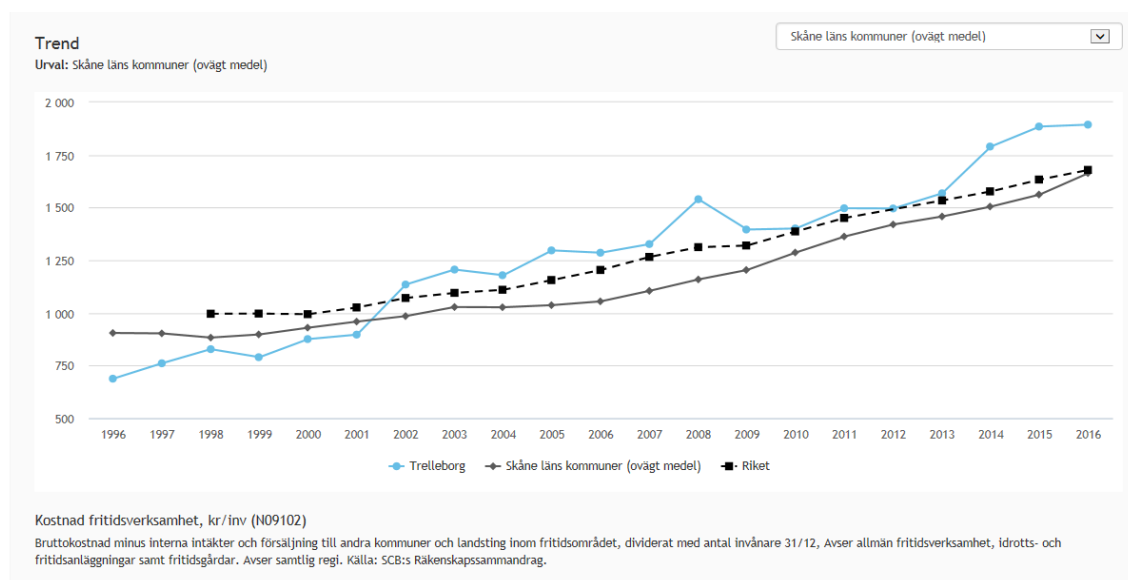
Fritidsnämndens stöd till föreningslivet

Fritidsnämnden stödjer föreningslivet och allmänheten genom subventionerade anläggningar och bidrag till anläggningar som drivs av föreningar. Trelleborgs kommun är en av få kommuner i Skåne som har nolltaxa vid föreningsdriven

träning, tävling och arrangemang för barn och ungdom upp till och med 20 år och för idrottsverksamhet för personer med funktionsvariationer. Cirka 60 föreningar erhåller regelbundet verksamhetsbidrag från Fritidsnämnden, vilket innebär att de har verksamhet som riktar sig mot barn och ungdomar eller verksamhet för personer med funktionsvariationer. Dessutom delar fritidsnämnden ut rekryteringsbidrag och lokalbidrag (bidraget avser att stödja förening som för sin verksamhet förhyr, äger eller på annat sätt orsakas kostnad för lokal eller anläggning). De subventionerade taxor och avgifter som betalas av föreningarna finansierar enbart en liten del av de kostnader som fritidsnämnden har för anläggningarna.

I nedan bild visas trenden för kostnader för fritidsverksamhet från 1996 t.o.m. 2016. Den blå linjen visar kostnadsutveckling för Fritidsverksamheten i Trelleborgs kommun i jämförelse med Skåne och riket.

Kostnad fritidsverksamhet

Källa: Kolada

Kommunen äger de flesta anläggningarna i kommunen, men somliga föreningar har egna anläggningar; till exempel ryttarföreningar och golfklubbar men även andra idrotter. Detta skapar i sig en orättvisa då kommunen inte har möjlighet att erbjuda lokaler för vissa idrotters verksamheter. Kostnaderna för egna anläggningar motsvarar inte de lokalbidrag som Fritidsnämnden delar ut, vilket leder till att de som äger och driftar sina egna anläggningar inte erhåller samma stöd som föreningar som bedriver sin verksamhet i kommunens anläggningar.

Det pågår på uppdrag ifrån fritidsnämnden en översyn av de bidrag som delas ut till föreningar. Ambitionen är att anpassa kommunens bidrag i större

utsträckning till det statliga LOK-stödet.¹ Samt att säkerställa att likabehandlingsprincipen beaktas.

Samverkan

Kultur- och fritidsförvaltningen arbetar varje dag med föreningar för att skapa goda förutsättningar för att föreningarna ska kunna utvecklas i takt med deras ambitioner. Genom att samverka med parter inom och utanför kommunen stärks idrottsrörelsen. Fritidsnämnden samverkar med föreningar, skolor, andra kommunala verksamheter, närliggande kommuner, Skåneidrotten, näringslivet och andra aktörer för att få bättre kunskap och förutsättningar för att utveckla idrottslivet i kommunen.

Det krävs mer samverkan mellan föreningar, kommun, stat, idrottsrörelse och näringsliv för att fortsätta att utveckla anläggningar för idrott och fritid. Av tradition ser idrotten kommuner som naturliga och självklara ägare och "driftare" av idrottsanläggningar. I en allt stramare kommunal budget är detta inte längre möjligt. Samverkan med angränsande kommuner är också viktigt för det framtida beståndet. Det finns idrotter med kostsamma anläggningar som kan samlokaliseras, kommuner emellan.

Samverkan med näringslivet är viktig för såväl idrotten som kommunens företag. Med ett välfungerande idrottsliv och bra förutsättningar att utöva idrott och fritidsaktiviteter är en kommun mer attraktiv för anställda och deras familjer. Fritidssysselsättning och motion är viktiga parametrar för såväl företag som vill etablera sig som nya medborgare som letar nytt boende.

Hallrådet

På kultur- och fritidsförvaltningens initiativ startades Hallrådet år 2011. Hallrådet är ett forum för samverkan i frågor som berör tidsfördelning och förutsättningar i kommunens stora idrottshallar och består av de föreningar som bedriver kärnverksamhet i dessa hallar. Tillsammans har dessa sex föreningar ca 1.100 aktiva varav 950 är ungdomar. Dessa siffror skulle kunna vara mycket högre om tillgången till halltider hade varit större, då hade föreningarna kunnat göra större insatser för att rekrytera fler av kommunens ungdomar. Förutom att man förbättrar den fysiska hälsan genom idrott är föreningslivet också ett otroligt bra sätt att få kompisar och skapa relationer för framtiden, vilket gör att föreningslivet även är ett bra sätt för ensamkommande flyktingar och ungdomar i utanförskap att bli inkluderade i samhället.

Fotbollsalliansen

¹ Lokalt aktivitetsstöd (LOK-stöd) är ett statligt bidrag avsett att stödja ungdomsverksamheten i föreningarna för aktiviteter med ungdomar mellan 7 och 25 år. Mer information om LOK-stödet finns på www.rf.se

I kommunen finns en fotbollsallians som samlar kommunens fotbollsföreningar, denna skapades i syfte att skapa förutsättningar för att bättre planera fotbollsföreningarnas verksamhet på de anläggningar kommunen har. För närvarande är alliansen vilande och det pågår ett arbete med att utveckla denna verksamhet. Alliansen ska fungera som en instans när förvaltningen ska ta beslut som berör föreningarna.

Trelleborg tillsammans

Trelleborg Tillsammans är en lokal överenskommelse om samverkan mellan Trelleborgs kommun, föreningar och andra organisationer inom idéburen sektor i Trelleborg. Målet med överenskommelsen är att synliggöra och stärka den idéburna sektorn så att de stora möjligheterna till engagemang som finns idag kan fortsätta att utvecklas och bidra till trelleborgarnas välfärd.

Fritidsnämnden är tillsammans med representanter för idrottsrörelsen samt Föreningsrådet, med i Fritidsutskottet som fungerar som beredning och remissinstans för många av Fritidsnämndens ärenden och verksamheter.

Samverkan med andra nämnder

Servicenämnden äger den stora delen av anläggningsbeståndet i kommunen. Fritidsnämnden hyr sedan ut anläggningarna till föreningarna. För att förvaltningen ska kunna ge stöd till föreningar, hålla anläggningarna i bra skick och vara uppdaterad om vad som händer krävs tydliga underhålls-/utvecklingsplaner för anläggningarna dessutom är det viktigt att det finns en budget kopplad till detta arbete.

Bildningsnämnden och fritidsnämnden har också ett nära samarbete. Nämnderna delar på tiderna i skolornas idrottslokaler. Bildningsnämnden, servicenämnden och fritidsnämnden är alla ense om att Kultur- och fritidsförvaltningen bör ta över bokning av samtliga idrottsanläggningar i kommunen, även skolans idrottslokaler. Men detta behöver först utredas vidare.

Om kultur- och fritidsförvaltningen även har ansvar för att boka alla skollokaler på vardagar efter kl 16.00 och på helgerna kunde dessa lokaler (matsalar, aulor, större salar) till större del nyttjas av föreningslivet. Lokalerna kan också användas för övernattingar vid stora arrangemang. Nu är det upp till varje skolrektor att välja om skolan ska låna ut sin lokal eller inte.

Ägande

I en allt mer begränsad kommunal budget finns det lite möjligheter för Fritidsnämnden att få igenom de förslag på utrustningar, utveckling och uppförande av anläggningar i kommunen. Den kommunala verkligheten är i nuläget så. Staten har inte tagit ansvar för anläggningsfrågan tidigare och det finns liten chans att detta ska ändras.

Idrottsrörelsen måste ha en öppen och positiv attityd till hur idrottshallar och idrottsmiljöer kan finansieras på ett alternativt sätt. Det blir allt viktigare för såväl föreningar som det offentliga att söka externa medel för att genomföra projekt, stora som små.

Del 2 - Framtidens anläggningar

Vem ska vi skapa vi anläggningarna för?

Definition av idrottsanläggning/idrottsmiljöer enligt Riksidrottsförbundet (RF):

"Anlagt eller anvisat område för någon form av tävlingsidrott, spontanidrott eller motion, oavsett ägandeform. Det kan också vara luft, mark och vatten som lämpar sig, och nyttjas för såväl organiserad som egenorganiserad idrott och motion."

Anläggningar som finns idag är i stort sett skapade för att tillfredsställa behovet för den aktiva befolkningen; barn, unga och föreningar. Men idag finns det en ny struktur för hur människor rör på sig, anläggningar måste vara anpassade för idag och för framtiden. De människor som inte är aktiva idag bör lockas till förenings- och idrottslivet genom anläggningar som är tillgängliga, öppna och tillåtande. Hela befolkningen ska kunna ta del av det anläggningsbestånd som finns i kommunen för idrott och fritid.

Vid alla nya investeringar ska Fritidsnämnden analysera och utveckla vem anläggningen avser att nå. De som idag i lägre grad nyttjar det befintliga beståndet av anläggningar är ungdomar i åldern 13-20 år och specifikt flickor 7-20 år, unga med utländsk bakgrund och unga med olika former av funktionsvariationer. Dessutom finns det en större andel unga från socioekonomiskt svaga områden som inte nyttjar anläggningarna. Det är dessa grupper som Fritidsnämnden ska fokusera på. Det är viktigt att vidare analysera dessa målgrupper och se över vilka behov som finns.

I kommunen finns ett brett utbud av anläggningar. Den bredd av anläggningar som finns i Trelleborgs kommun finns inte på många andra orter i motsvarande storlek. Det finns traditionella såväl som mer specialiserade anläggningar. Kommunen har som mål att föreningarna ska erbjudas ändamålsenliga och fräscha anläggningar med hög grad av service och tillgänglighet. Dessutom finns det en ambition om att nya anläggningar ska främja samverkan och samla olika funktioner, generationer och föreningstyper. Att integrera kulturella och fritidsverksamheter med idrott kan skapa goda möjligheter till samverkan och kreativa projekt. Det är viktigt att utgå ifrån funktioner, kombinationer av stora och små hallar, samlingslokaler, förråd och öppna mötesplatser. Att placera anläggningar kollektivtrafikhärla ger dessutom bra förutsättningar för nyttjande av fler än de som i vanliga fall nyttjar kommunens anläggningar.

Stadsplanering

Den fysiska miljön och planering är viktig och påverkar möjligheterna människor har att utöva fysisk aktivitet och för att få in idrott- och fritidsperspektivet inom dessa processer är det viktigt att föreningar likväl som Fritidsnämnden tycker till kring föreslagna planer. Vid planering av nya områden bör idrotts- och fritidsfrågorna få en framträdande roll.

När det gäller planprocesser för skolor och andra allmänna områden bör Fritidsnämnden aktivt tycka till och utreda hur förenings- och idrottslivet påverkas. Alternativt delta så tidigt i processerna att denna aspekt beaktas från första början i planprocesserna.

Nya Trelleborgare kommer att tillkomma i hela kommunen. I förslag till Översiktsplan över orter och landsbygden² konstateras att enligt befolkningsmålet om 50 000 invånare ska 25% av populationsökningen ske på landsbygd och i orter på landsbygden, Anderslöv och Skegrie har pekats ut som motorer i utvecklingen och kommer troligtvis öka mest. Forskning visar tydligt att avståndet till en aktivitetsyta har stor betydelse för om människor är regelbundet fysiskt aktiva eller inte. Med det resonemanget bör anläggningar tillkomma i de växande orterna. Men å andra sidan innebär det stora kostnader för att skapa full tillgänglighet till fysisk aktivitet.

Ska alla orter ha anläggningar eller ska vissa orter ha viss typ av anläggningar eller ska alla anläggningar vara centralt placerade? Det är ett viktigt inriktningsbeslut att ta när kommunen växer åt alla håll.

Tillgänglighet

Kraven på tillgänglighet kommer att öka, både för de som har olika funktionsvariationer och för att skapa anläggningar som attraherar alla människor i kommunen. I kommunen är flera av anläggningarna tillgänglighetsanpassade. Men det finns fortfarande en hel del att jobba med. Många anläggningar är gamla och åtgärderna som krävs för att tillgänglighetsanpassa är omfattande och kostsamma. Det är inte en fråga om bristande intresse för tillgänglighetsfrågor utan det handlar om resurser. För att säkerställa att idrottlivet är tillgängligt för alla måste det finnas ekonomi för att lösa enkelt avhjälpna hinder och andra åtgärder som behövs för att skapa mer tillgänglighet i våra anläggningar.

Tillgänglighet handlar inte bara om fysisk tillgänglighet utan det handlar också om miljöer som är tillåtande och inkluderande. Anläggningar ska vara enkla att hitta, skyltning ska vara tydlig, de ska vara öppna när medborgare vill besöka dom och anläggningarna ska ligga kollektivtrafiknära. Det ska vara enkelt att cykla och gå till en anläggning.

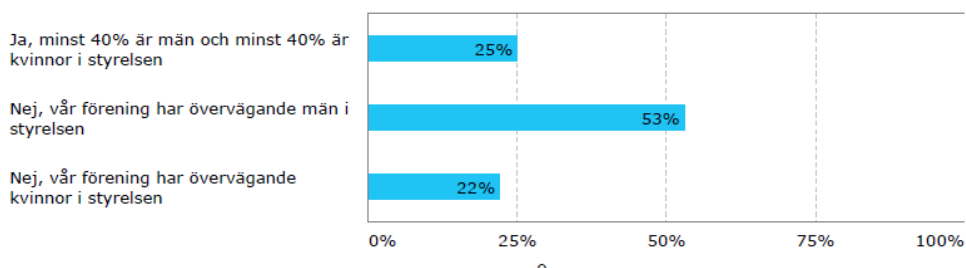
Jämställdhet

Jämställdhet är en viktig aspekt i hur anläggningar utformas och utvecklas.

I en nyligen genomförd enkät svarade enbart 25% av tillfrågade föreningar att de har en jämställdstyrelse. 53% hade en styrelse med övervägande män och 22% med övervägande kvinnor i styrelsen.

² <http://www.trelleborg.se/op2028>

Jämställdhet i styrelser – föreningar i Trelleborgs kommun

Källa: Kultur- och fritidsförvaltningen 2017

När det gäller Trelleborgs kommuns satsningar på anläggningar så kan vi se att anläggningar för gymnastik och ridsport, idrotter som lockar en stor andel flickor, inte varit prioriterade tidigare. Sett ur ett fördelningsperspektiv rapporterade Malmö Högskola i sin kartläggning av Trelleborg att pojkar fick den största andelen av bidragen och resurserna. Ridsporten lyftes som särskilt orättvist behandlad trots satsningar under ett par år från Fritidsnämnden. Bristen på satsningar på kvinnodominerade idrotter är också ett faktum nationellt enligt Riksidrottsförbundet. I en nationell undersökning har mer än 50% av gymnastikföreningarna (som domineras av kvinnor) rapporterat att de inte har ändamålsenliga anläggningar för sin verksamhet. Lokalerna brister i takhöjd, utrustning och storlek. Dessa är alla problem som föreningarna i Trelleborg kan relatera till.

Miljö och klimat

Det görs många resor varje dag, alla dagar i veckan till och från fritidsaktiviteter och anläggningar i kommunen. Detta har påverkan på klimatet och det är viktigt att göra analyser av klimatpåverkan i nyanläggning. Laddstolpar, bra placerade och säkra cykelställ och kollektivtrafikhärläge kan bidra till att klimatpåverkan minskar. Det är dessutom av stor vikt att det finns trygga cykelvägar till kommunens anläggningar.

Den tekniska utvecklingen idag har bland annat resulterat i mer energisnåla lösningar. Idag finns det inget incitament för föreningarna och Fritidsnämnden att minska energikostnaderna då hyran förblir oförändrad. Information om energisnåla anläggningar bör tillgängliggöras. Energi och klimatfrågan är viktig för framtidens anläggningar och kommer att vara viktig att ta i beaktning vid renovering, uppdatering och nybyggnation.

Typer av idrottsanläggningar

Riksidrottsförbundet konstaterar i sin anläggningsutredning att de senaste årens anläggningssatsningar i huvudsak har gynnat etablerade idrotter. Vilket fått konsekvenser för mindre idrotter och icke-organiserad idrott, spontanidrott. Detta har lett till brister i mångfald i kommunernas utbud. I stort är detta även gällande för Trelleborgs kommun.

Bollplaner

Det finns traditionella anläggningar, som det historiskt sett har varit stort fokus på och investeringar har gjorts. Anläggningar med fotbollsplaner är ett exempel. Kommunen har gott om anläggningar med fotbollsplaner, konstgräs såväl som naturgräs. Men på centralorten är det högt tryck. Bland annat på grund av vintersäsong som utökats, tidigare skedde vinterträning och matcher inomhus, detta är nu mer och mer utbytt till utomhusträning. E-planen på Vångavallen är dessutom i behov av åtgärder och avancemanget till Allsvenskan innebär att kraven på Vångavallen ökar.

Rugbyplan finns på Pilevallen IP, planen är inte godkänd för spel i högsta serien och kommunen arbetar tillsammans med den aktiva föreningen för att lösa situationen.

Idrottshallar och gymnastiksal

Dessa typer av anläggningar tillhör också traditionella anläggningar som finns i alla kommuner. Föreningar i Trelleborgs kommun inom flera idrotter; handboll, innebandy och basket, rapporterar att de behöver fler tider i idrottshallar och gymnastiksal. Utbudet idag är inte tillräckligt för den verksamhet föreningarna vill bedriva.

Idrottshallarna och gymnastiksalarna är väldigt viktiga för föreningarna men också skolans verksamhet. De har dessutom betydelse för allmänheten som inte bara kan bevista arrangemang utan också hyra in sig för att utöva idrott på egen hand. Alla hallar fyller ett syfte men det kan vara bra att fundera på profilering för att höja nyttjandegraden under vissa perioder och tider.³

Trelleborg Gymnastics and Dance som är en av kommunens gymnastikföreningar hyr en specialanpassad lokal som är utformad till att passa deras behov av utrustning. Lokalen har varit avgörande för föreningens stora framväxt de senaste åren.

De senaste åren har politiken i Trelleborg tagit beslut om två nybyggnationer av skolor som på ett positivt sätt påverkar fritidsnämndens verksamheter. Tjänstepersoner från förvaltningen har tidigt fått vara med och påverka utformning och storlek av de ytor som kan nyttjas för idrotts- och fritidsverksamhet och idrottshallarna som nu byggs i samband med skolorna i Skegrie och Vannhög är välkomna komplement till existerande idrottshallar. I processen har föreningar också varit delaktiga för att på bästa sätt utforma anläggningarna till behoven.

³ Ett exempel är "Öppen hall" på fredagskvällar då hallarna ofta står tomma. Detta är ett projekt som genomförs i samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen. Att öppna upp hallen för aktivitet gör att det blir en bättre nyttjandegrad, dessutom har barn och unga något att göra och en plats att mötas på.

Ishallar

I Söderslättsshallen finns en ishall som är fullbokad av föreningar och det finns begränsat utrymme till allmänhetens åkning vilket minskar möjligheter till motion. Detta gör att föreningar inte kan utvecklas i den takt de har möjlighet till. Det finns också ett behov hos föreningar såväl som skridskogymnasie att ha is året runt, vilket inte är aktuellt i dagsläget.

Specialanpassade anläggningar

Det finns flera specialanpassade anläggningar i Trelleborgs kommun. En inomhus Friidrottsanläggning är ett exempel, denna ligger i Köpingehallen. Anläggningen är inte optimal, det saknas grenar och rätt mått, anläggningen är inte fullt ändamålsenlig för utövandet av idrotten.

En annan specialanläggning är Maglarps skyttecenter. Här finns behov av bullerdämpning för att alla skytteföreningar ska kunna utöva sin verksamhet fullt ut.

De senaste åren har Fritidsnämnden också satsat på kampsporter och erbjudit nya lokaler och lokalbidrag till nya såväl som etablerade föreningar, detta har bland annat skett i samverkan med privata företagare.

Golfklubbar är uteslutande ägda av föreningarna som bedriver sin verksamhet på anläggningarna. Fritidsnämnden ger stöd till den ungdomsverksamhet som bedrivs.

Badhus

På kommunens badhus och Anderslövs friluftsbad bedriver simklubbar, triathlon och UV-rugby verksamhet. Badet i Anderslöv invigdes 2016 och har utformats i samverkan med föreningar. Det är fullt handikappanpassat och hade under 2016 långt fler besökare än vad man hade trott i planeringen. Badhuset är en populär anläggning för föreningar såväl som allmänheten.

Ridanläggningar

Det finns ett stort antal hästintresserade kommuninvånare, hästnäringen är stor, det finns dessutom ett antal ryttarföreningar utspritt i kommunen. Traditionellt sett har kommunen inte ägt och driftat ridanläggningar till skillnad från mer traditionella idrottsanläggningar i kommunen. Men de senaste åren har kommunen stöttat ridssporten och arbetat med utredningar och satsningar tillsammans med föreningslivet för att kunna erbjuda ridsport i kommunen.

Spontanidrott

Anläggningar för spontanidrott är viktiga för folkhälsan. Fritidsnämnden anser att det är viktigt att erbjuda Trelleborgs medborgare möjlighet att idrotta även utanför föreningsverksamhet.

Utegym är eftertraktade bland medborgare, det behövs inget gymkort och det finns inga begränsningar i öppettider. Alla kan använda ett utegym, oavsett ålder eller förutsättningar. Utegymsen ger förutsättningar för fysisk aktivitet och skapar samtidigt attraktiva mötesplatser för invånare och besökare i olika åldrar.

I Trelleborgs kommun finns ett utegym i Generationsparken samt ett nyanlagt (2017) utegym på Thurevallen i Beddingestrand. Utegymsen i generationsparken driftas av Tekniska nämnden och investeringen har gjorts av kommunen. Utegymsen i Beddingestrand har uppförts av Lilla Beddingebollklubb som aktivt sökt (bland annat i samverkan med Kultur- och fritidsförvaltningen) och fått externa medel för att uppföra detta. Det driftas av föreningen som ser det som positivt att det finns något att göra för de som vistas på anläggningen; föräldrar; syskon och nyfikna ortsbor. Detta lockar till aktivitet och rörelse. I de flesta kommuner driftas och uppförs utegym av kommunerna, men det finns även kommuner där föreningar och kommun samverkar gällande drift och uppförande. Det finns i nuläget ingen budget för anläggande av utegym men Fritidsnämnden vill arbeta med föreningar för kunna anlägga utegym. Vid nyanläggning är det viktigt att ta jämställdhet i beaktning. Idag används utegym till största delen av män, aspekter av trygghet och även möjlighet till instruktioner har visat sig vara en framgångsfaktor för kommuner som har velat locka fler kvinnor till utegym.

En annan form av spontanaktivitet är jogging och promenader i motionsspår. I dagsläget finns det ett 5 kilometers motionsspår med elljus i Albäck. Omklädningsrum, toalett och dusch finns vid Albäckshallen på Omvägen 23. Utveckling av området pågår och Trelleborgs kommun avser att så småningom förlänga elljusspåret. Även i Östervångsparken finns motionsspår. Information och karta finns på Söderslätts hallens anslagstavla. Med utveckling av motionsspår underlättar kommunen för medborgare att vara aktiva. Det är viktigt att få in trygghetsaspekter i anläggningen av motionsspår. Inte minst för att få fler tjejer och kvinnor att nyttja motionsspåren.

I Generationsparken finns idag en skateanläggning som används flitigt av kommunens barn och unga. På fritidsgården Gasverket som ligger i nära anslutning finns också en inomhus skateanläggning.

Näridrottsplatser är en anläggning med flera funktioner som ofta finns i anslutning till ett bostadsområde. De näridrottsplatser som finns i Trelleborgs kommun används frekvent och bidrar mycket positivt till att skapa en meningsfull fritid för medborgare. Fritidsnämnden ska i remisser och i planprocesser arbeta för att näridrottsplatser planeras in i nya bostadsområden. Detta ökar sannolikheten för att få en aktiv befolkning.

Övriga utrymmen/anläggningar

I samtal med föreningar uppkommer deras behov av förråd och omklädningsrum ofta, flera idrotter har inte tillräckligt med omklädningsrum och dessutom är många utformade på ett sätt som inte skapar en trygg miljö. Detta är en viktig fråga att ta upp i ett tidigt skede i planeringen av nya anläggningar. I dagsläget är omklädningsrum ett stort behov på Köpingsområdet, Söderslätts hallen och Vångavallen. Även vid andra anläggningar runt om i kommunen finns det brister i utbudet av omklädningsrum.

Samlingsrum och caféer är också utrymmen som efterfrågas där det finns stort intresse av att samverka föreningar emellan kring nyttjande.

Föreningarnas hus är en anläggning som idag huserar idrottslig verksamhet såväl som LSS verksamhet, kontor till föreningar och Fritidsbanken. På Fritidsbanken kan medborgare låna gratis sportutrustning, vilket skapar goda förutsättningar för ett mer jämlikt idrottsliv.

I Anderslöv finns ett Allaktivitetshus som är öppet för föreningar att låna för olika former av aktiviteter.

Elitidrottens anläggningar

En utmaning som kommunen står inför är hur kommunen ska arbeta med anläggningar för elitidrott. Fritidsnämnden har 2015 tagit beslut om att ta bort elitbidraget som tidigare funnits med motiveringen att det inte förenligt med Fritidsnämndens uppdrag. Elitidrotten är viktig inom Trelleborgs kommun och det finns ett stort antal föreningar som idag tävlar på elitnivå, lagidrotter såväl som individuella idrotter. Men fritidsnämnden anser att detta är en fråga för Kommunstyrelsen med tanke på marknadsföringsvärdet för kommunen.

I nuläget finns det planer för anläggningar som ska anpassas till elitspel; rugby, fotboll och basket. Det finns en plan för en ny rugbyanläggning och upprustning av Vångavallen krävs för att fotboll på Allsvensk nivå ska kunna spelas där. Kommunen ser också över hur Svenska basketbollförbundets krav för elitspel kan uppfyllas.

Del 3 – Framtiden i Trelleborgs kommun

Hur ska Fritidsnämnden arbeta med anläggningsfrågan?

Vad kommunen bör fokusera på är att säkerställa att det finns möjligheter för alla medborgare att vara aktiva i föreningsliv eller på anläggningar för spontanrörelse. Motionsspår och utegym är viktiga att anlägga i många delar av staden för att möjliggöra motion. Utegym drivs ofta av kommunen och ska med fördel placeras vid eller i närheten av redan befintliga anläggningar. Det gör att föreningarna också kan använda utegym. När dessa nyttjas frekvent minskar också risker för förstörelse och sabotage.

Seniorer är en befolkningsgrupp som blir allt mer aktiva, boule, bowling och bridge är inte längre det enda seniorer vill syssla med. Det finns ett ökande behov av utrymme för seniorer som vill vara aktiva i andra delar av idrotts och föreningslivet. Pensionärerna blir allt fler och allt friskare ("Framtidens idrottsförening, RF) och denna grupp människor ska i allra högsta grad ses som en resurs. När det gäller anläggningar så kan pensionärer erbjudas tider för fysisk aktivitet mitt på dagen när vissa anläggningar annars står tomma, då blir det högre nyttjandegrad. Det finns också möjlighet att samverka mellan pensionärer och föreningar för att hitta nya ledare. I kommunens anläggningar idag upptas de flesta tider av barn och ungdomar, det finns därför begränsat utrymme för motionsidrott. I det framtida anläggningsbeståndet är det viktigt att ta in motionärer och seniorer och deras behov av en aktiv fritid.

Många av de satsningar som gjorts i kommunen har varit på "traditionella" idrotter, fotboll, handboll och innebandy. Men detta ändras sakta men säkert i Trelleborgs kommun. Satsningen på boxningen (Trelleborg Boxing Academy) har gjort att föreningen blomstrat och föreningen visar även gott föredöme genom att bjuda in olika föreningar för att boxas. En annan satsning som går utanför de traditionella satsningarna är en idrottshall för aerobic gymnastics. Den aktiva föreningen har sedan invigningen av lokalen 2015 ökat från ca 150 till ca 400 medlemmar. Dessa udda satsningar har möjliggjorts genom externa medel och samverkan. Men framförallt har anläggningarna varit nyckelfaktor till föreningens utveckling.

Hur bör anläggningsbeståndet utvecklas och var?

Denna rapport ska ses som ett underlag när beslut om olika investeringar och prioriteringar inom idrotts- och fritidsområdet ska fattas i kommunen. Den kan också fungera som ett stöd för yttrande i kommande planer i stadsbyggnadsprocessen.

I Fritidsnämndens 100-lista finns en del, benämnd *Anläggningar och mötesplatser* här listas 59 aktiviteter relaterade till anläggningsbehovet. Denna lista fungerar som en utgångspunkt i Verksamhetsplanering och aktiviteterna bockas av allt eftersom de påbörjas och genomförs.

Fritidsnämnden och servicenämnden samverkar kring utveckling av nya områden och anläggningar för idrotts- och fritidsaktiviteter. En motion som påtalar möjligheterna att bygga om industrilokaler som står tomma till idrottshallar för inomhusidrott har inkommit till fritidsnämnden. Kultur- och fritidsförvaltningen har diskuterat frågan med serviceförvaltningen, de har meddelat att de står till förfogande för utredning av möjliga lokaler, detta ska då beställas av fritidsnämnden och kräver resurser, det finns idag inte utrymme för detta i fritidsnämndens budget utan måste äskas separat för varje projekt.

Fritidsnämnden ska fortsätta verka för att idrotts- och anläggningsfrågorna kommer in tidigt i planeringsprocessen. Nämnden ska också verka för att öka tillgången till lokaler och anläggningar för idrotts- och fritidsverksamhet. För att kunna öka antalet anläggningar i en ansträngd kommunal budget behöver nämnden prova nya samarbetsformer för skapandet av nya mötesplatser, anläggningar och lokaler.

Energi och klimatfrågan ska beaktas i skapande av nya anläggningar. Föreningar som nyttjar kommunens anläggningar bör få information om hur de på bästa sätt kan bidra till att spara energi. Kollektivtrafik ska finnas i anslutning till anläggningar för bästa möjliga tillgänglighet.

Landsbygdens behov ska beaktas och belysas i sammanhang där nya idrotts- fritids- och rekreationsområden skapas. Kan dessa lokaliseras till landsbygden, vilka konsekvenser får en utlokalisering?

Barn och unga som till stor del nyttjar kommunens bestånd av idrotts- och fritidsanläggningar ska vara delaktiga i processer för att utveckla nya anläggningar och mötesplatser. Brukarundersökningar (bland besökare och föreningar) på anläggningarna ska initieras under 2018, svaren på dessa i kombination med utvecklingsplan som tas fram i samverkan med Serviceförvaltningen ska ligga till grund för renovering, upprustning och fortsatt drift av anläggningarna.

Att planera anläggningar även för de som inte är aktiva i dagsläget är väldigt viktigt för att i framtiden ha ett anläggningsbestånd som engagerar och inspirerat till fysisk aktivitet. Samverkan mellan föreningar är viktigt för att kunna bedriva verksamhet trots att det finns begränsat med anläggningar. Kreativa lösningar och samlokaliseringar är positivt för framtidens idrott.

Samverkan med andra kommuner och aktörer är också viktigt för att skapa rätt förutsättningar för anläggningar till idrotten. Kommuner kan samverka kring stora anläggningsprojekt och kring strategier för att kunna erbjuda fler olika idrotter och bra anläggningar.

Nedan projekt bör prioriteras för att på ett inkluderande sätt utveckla anläggningsbeståndet:

- Ridsporten

Det finns ett stort behov av ridanläggning i kommunal drift. Idag är de flesta ridklubbar underfinansierade, drift- och renoveringskostnaderna är höga och utövare får betala höga kostnader för att ta del av sporten. I jämförelse med idrotter som verkar i kommunägda anläggningar så behandlas inte föreningarna lika gällande kostnader och bidrag. Förslag finns om att bygga en kommunal stadsnära ridanläggning och därmed kan föreningarna i Brosjodal och Kyrkoköpinge samverka. Det finns dock ingen avsatt budget för detta men fritidsnämnden ska arbeta vidare för att detta projekt ska kunna genomföras. I avvaktan på beslut ska förvaltningen arbeta med ryttarföreningarna för att se över möjligheter till extern finansiering. En grupp är tillsatt för att arbeta med frågan.

- Rugbyarena

Behovet är stort för en ny arena för Rugby. I Trelleborg finns ett av Sveriges bästa Rugbylag verksamma. Många barn och unga i kommunen hittar Rugby i tonåren, en ålder då många ungdomar väljer att sluta idrotta. Om sporten kan fånga upp dessa ungdomar finns det stora samhällsvinster. Idag spelar föreningar i högsta serien, det är en elitförening och föreningen har fått undantag för arenakrav för att kommunen och föreningen har gjort en plan för det vidare arbetet. Enligt den långsiktiga investeringsplanen finns denna investering planerad till 2020.

- Beddinge tennisanläggning

Trelleborgs kommun har en fantastiskt lokaliserad tennisanläggning i Beddingestrand. Anläggningen har en lång historia och en förening som bedriver verksamhet på anläggningen. Det finns ett behov av dränering av anläggningen. I Fritidsnämndens långsiktiga investeringsplan finns renovering av anläggningen planerad till 2021.

- Östervångsstadion

Friidrotten har ett behov av utrustning inomhus såväl som utomhus. Löparbanorna på Östervångsstadion kommer enligt beslut läggas om under 2018.

- Gymnastik

I dagsläget finns ingen investeringsbudget för anläggning till gymnasiken, men det finns ett behov av att skapa en ändamålsenlig anläggning för alla de gymnaster som finns i kommunen. Det pågår diskussioner med några föreningar som vill driva denna fråga och söka externa medel för att förverkliga. Förvaltningen arbetar med att ge stöd åt föreningen i denna process.

- Ishall

Föreningarna och skridskogymnasiet som är aktiva i ishallen i Söderslättshallen har stort behov av mer istid. Förvaltningen och nämnden arbetar aktivt för att hitta lösningar på föreningarnas behov. I nuläget finns en investering planerad

för 2018 då aggregatet ska uppdateras, men detta skapar inte mer istid för föreningarna.

- Vångavallen Konstgräs E-plan

I den långsiktiga investeringsplanen finns denna satsning med 2021. Men innan nytt konstgräs anläggs bör kommunen ha studerat miljöpåverkan av dessa.

- Handboll/Innebandy

En ny idrottshall finns planerad på Vannhög och i Skegrie och färdigställandet av dessa gör att den nu ansträngda situationen med begränsade halltider lättar och skapar möjligheter för föreningarna att utvecklas. Idrottshallen i Vannhög finns i den långsiktiga investeringsplanen för 2020 och för Skegrie 2018.

- Basket

Kommunens basketförening har lyft behovet av parkettgolv om spel ska kunna ske på elitnivå. Kommunen ser över hur Svenska basketbollförbundets krav kan uppfyllas. Att ta in kraven i nybyggnationen på Vannhög visade sig vara för kostsam, istället ska Söderslätthallen utredas för att se vilka kostnader det skulle medföra i en anpassning av A- eller Bhallen.

- Maglarp

Under många år har bullerdämpning på Maglarpsskytteanläggning diskuterats. Det finns inte budget för arbetet i dagsläget. Men behovet kvarstår.

- Spontanytor och mötesplatser

En typ av spontanyta som är eftertraktad bland Trelleborgs medborgare är utegym. Flera medborgarförslag under de senaste åren och även uppvakning från föreningar har visat på ett stort behov. Fritidsnämnden har inte fått budget för att anlägga ett utegym men ska under 2018 arbeta tillsammans med föreningar för att försöka söka externa medel för att uppföra utegym i anslutning till redan existerande anläggningar. Näridrottsplatser och motionsspår är andra spontanytor som kan anläggas och planeras för utan större kostnader.

- Padel

Det finns ett stort intresse för padel i kommunen, liksom i hela Sverige så är detta en idrott på framfart. Det finns idag externa aktörer som är intresserade av att investera i banor. I dagsläget har fritidsnämnden inga planer på att uppföra padelbanor, men ställer sig positiva till utveckling av idrottsformen. Fritidsnämnden är av den uppfattningen att om banor ska uppföras i kommunen så ska de vara inomhusbanor, utomhusbanor nyttjas inte i samma utsträckning.

Dessutom rekommenderar Kultur- och fritidsförvaltningen att fritidsnämnden bör:

- Avsätta en pott i nämndens budget för medfinansiering av projekt, vilket ofta krävs för att ansöka om extern finansiering.

- Återuppta diskussionen med bildningsnämnden och servicenämnden kring renodling av ansvaret för idrottslokaler till fritidsnämnden enligt tidigare svar på motion "Renodla ansvaret för idrottslokaler" (Dnr FRN 2015/70). Fritidsnämnden har tidigare meddelat att nämnden ställer sig bakom förslaget till att renodla ansvaret, men vidare utredning krävs.
- Arbeta aktivt för att få budget och underhållsplaner för samtliga anläggningar.

Sammanfattning

Trelleborgs kommun har i det stora hela mycket goda förutsättningar för att även i framtiden ha ett rikt föreningsliv, med stor bredd och även elitutövare i många olika idrotter. Anläggningarna håller över lag hög kvalitet, men det finns mer att önska i en del av beståndet.